

DNEVNE VESTI

— **Kralj in cesar obiskali tovarno celuloze.** Pred nekaj dnevi se je Kralj in Cesar podal v Madonna del'Olimpo pri Cuneu, kjer si ogledal tovarno celulozo (Cellulosa d'Italia). Vladaarja so spremljali akademiki Giordani, senator Burgo in predstavniki lokalnih oblasti. Visoki gost se je živo zanimal za tovarniške naprave.

— **Minister Bottai odlikovan.** Minister Elce. Bottai je bil odlikovan s srebrno kolajno za vojaške zasluge. Odlikovanje je prejel za izredno junaštvo v Epiru in za junaška dejanja, ki jih je izvršil svoje dni v Abesiniji.

— **Senator Da Como umrl.** V svojo gradu Lonato je v petek umrl senator Ugo Da Como, član skupščine v letih 1934, in 1935. Med prvo svetovno vojno je bil podtajnik financ in državnega zaklada in pozneje tudi minister. Za senatorja je bil imenovan 1920, nakar se je ves posvetil zgodovinskim studijem in je v svojem gradu napravil eno najbogatejših knjižnic v Italiji. Spisal je več pravnih in gospodarsko socialnih knjig.

— **Cestna dela v Italiji.** Vojna ni ustavila velikih cestnih del v Italiji, temveč jih je še celo pospešila. Po podatkih »L'Eco di Roma« je bilo odobreno za nove ceste, pred vsem one, ki imajo vojaški pomen, nad 120 milijonov lir. V severni in srednji Italiji dovršujejo velika cestna dela na pokrajinskih cestah, prav tako pa tudi v južni Italiji.

— **Redek jubilej dela.** V Kopru pri Trstu je slavil Viktor Vascotto, stavec v tiskarni Pecchiari, 50letnico neumornega dela. Vascotto je praznoval svoj resda redek jubilej preteklo nedeljo v družbi številnih svojih delavskih tovarišev. Prisotni so bili tudi politični tajnik, mestni župan in številni drugi predstavniki Stranke.

— **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christoforo Colombo«.** Ljubljana, Domobranska cesta 15 za »Enoletni trgovski tečaj« s pravico javnosti se vrši dnevno dopoldne in popoldne. Informacije in nove ilustrirane prospekte daje ravnateljstvo osebno ali pismeno. Telefon 43-82. 395/n

— **Umetnostna razstava v Milanu.** Dne 7. t. m. je bila v Milanu otvorjena IV. umetnostna razstava dopolavoristov milanske pokrajine. Na razstavi sodelujejo znani slikarji, kiparji in keramiki. Posebnost komisija je pregledala razstavljena dela in je podelila nagrade naslednjim umetnikom: Giorgiu Grandiu za sliko »Stara mati«, Massimu Rossiju za kip »Mladi zamorec« in Raimondu Galdiniu za dela »Fašizem pobija boljševizem« ter končno keramiku Albi Appiani »Podstavek«. Razdeljenih je bilo še nekaj nagrad. Za razstavo vlada veliko zanimanje.

— **Deseti brat.** V milanski bolnišnici je pred nekaj dnevi povila svojega desetega sina 45letna Elevara Cerutti iz Codogna. Vseh deset sinov z novorojencem je zdrav. Prav tako tudi srečna mati.

— **Konjskih dirk v Trstu.** Se je v nedeljo udeležil z dvema konjema tudi Ljubljancan G. Ivan Kršinič. Kakor poročila včerajšnji »Popolo di Trieste« je pripeljal s seboj dirkalna konja Kad-Jana in Mojco. Med tema se je posebno dobro odrezala Mojca, ki je presenetila številne gledalce in zmaga v dirki za nagrado italijanske mode. V celoti so nedeljske tržaške dirke obsegale 8 točk, vendar pa se G. Kršinič ostalih ni udeležil. »Popolo« pristavlja, da je lastnik sam jezdi zmagovalnega konja.

— **Poravnalna postopanja v delovnih sporih.** Kakor poročila agencija Agit, je bilo lani znatno manj poravnalnih obravnav v delovnih sporih kakor leta 1939. Skupno je bilo le 49 obravnav, med tem ko jih je bilo preletanskim še 116.

— **Dve radijski družbi v Beogradu.** V Beogradu so osnovali dve radijski družbi. Prva se imenuje Radio Beograd, ki ima delniško glavno 20.000.000 din. Bavi se bo z obratovanjem radijskih postaj na srednjih in dolgih valovih. Druga družba se imenuje Terladino in ima delniško glavno 16.000.000 din. Njeno obratovanje bo omejeno na oddajne postaje s kratkimi valovi.

Atelje BAZANELLA

LJUBLJANA, GAJEVA ULICA ST. 2
ZOPET REDNO DELA

— **Žetev po Srbiji** je bila do konca julija povsod končana in je dala po dosedanjih poročilih dobre, ponekod celo odlične rezultate. Tudi v Banatu bo žetev te dni končana.

— **Zagrebska opera v novi sezoni.** Novi repertoar zagrebske državne opere je bil te dni objavljen. Wagner bo zastopan z »Lectem Holandcem« in z »Mojsiji pevci«, Richard Strauss s »Kavalerjem z rož«, Mozartove svečanosti bodo opravljene z izvajanjem »Requijema« in »Carobne pisčalke«, ki jo bo pripravil neki nemški režiser kot gost. Prvič bo v Zagrebu uprizorjena Suttermeisterova glasbena drama »Romeo in Julija« ki je doživela krstno predstavo v Draždanih. Operetni repertoar navaja ime: Zeller, Müller in Suppe. Premiero bo doživela Pepekova dunajska opereta »Cesarčin jezelec«. Izmed comicah del bodo uprizorjene naslednje opere: Gotovčeva »Morana«, Odkovana »Dorica plešer« ter (v premieri) Papandopolova »Sončna cvetka«, Zajčeva »Viteška ljubezen« in širolov »Mladi gospod«.

— **Avtobusni promet na Hrvaškem** mislijo podpržaviti. Ni še odločeno ali ga bo opravljala država direktno ali pa bo zanj ustanovljena posebna družba, katere lastnica bo država. Obenem bo uvedeno racionaliziranje vsega prometa.

— **Dva nova slovarja.** Izšla sta v založbi knjigarne ANT. TURKA nasl. v Ljubljani Pradžakova ulica 12 v žepni obliki: Slovensko-italijanski slovar, 430 strani, cca 26.000 besed, vezan v platno 20 L; Italijansko-slovenski slovar, vezan v platno 16 L; Obe deli vezani skupno v platno 35 L. Dobijo se tudi v vseh drugih knjigarnah. 392-n

— **Vreme.** Prejtni teden so bili sorazmerno lepi in tudi pretekli teden se nisimo mogli pritoževati nad slabim vremenom. Avgusta je bilo letos celo manj padavin v Ljubljani kakor znaša mesečno povprečje. Prvi teden septembra je bil sorazmerno toplel in imel sicer še nekaj pravih poletnih dni. Ob koncu tedna je pa začel pihati močan jug, ki nam prinese navadno deževno vreme. Vreme se je pokvarilo v noči med nedeljo in ponedeljkom. Včeraj je z

malimi presledki skoraj ves dan deževalo. Danes je prenehalo deževati, vendar je še težko napovedati, čeprav se je barometer znatno dvignil, ali se bo vreme zopet popravilo. Kmetje si žele še nekaj tednov lepega vremena, ker je precej pridelkov še na njivah. Potrebno bi bilo zlasti, da bi ostalo vreme toplo zaradi koruze, ki si sicer ne bo mogla dozoreti.

— **Zdravstvena kolona na Velikih Poljanah pri Ortnoku.** Pretekli teden je zdravstvena kolona pod vodstvom dr. Duceja obiskala tudi Velike Poljane pri Ortnoku, kjer so jo domači predstavniki toplo pozdravili. Zdravniki so pregledali 578 šolarjev in odraslih iz vasi in okolice. Prebivalci so hvalili Visokemu Komisarju ter osebju zdravstvene kolone.

Iz Ljubljane

— **Ij Naznanite se!** Mestno poglavarstvo še vedno potrebuje več čednih opremljenih sob za nastanitev oficirjev in uradnikov ter tudi nekaj opremljenih stanovanj, zato pa prosimo našo gostoljubno javnost, naj lastniki takih sob ali stanovanj te prostore takoj naznanijo v mestnem glavnem vložniku v pritličju leve hiše mestnega magistrata.

— **Ij Dražba zaplenjenih radijskih aparatov.** »Službeni list« Ljubljanske pokrajine z dne 3. t. m. objavlja razglas, da bo pokrajinsko pošto, brzojavno in telefonsko ravnateljstvo v Ljubljani prodajalo na javni dražbi 3. oktobra ob 11. v ekonomskem oddelku ravnateljstva, Sv. Jakoba trg št. 2, zaplenjene radijske aparate. Naprodaj bo 35 boljših aparatov in 99 detektorjev. Kdor se zanima za dražbo, si bo lahko ogledal radijske aparate 2. oktobra med uradnimi urami na ravnateljstvu, pa tudi na dan dražbe do 10. Treba bo plačati jamčevino najpozneje do 10. na dan prodaje.

TOREK, SREDA, ČETRTEK, PETER VESELI TEATER

GOSTOVANJE GE. POLONCE JUVANOVE
ZACETEK OB 20. URI

— **Ij Nesreče.** Včeraj so v ljubljansko bolnišnico prepeljali 9-letnega sina tesarja Jožeta Dagarina iz škoške Loke. Deček je našel v gozdu ročno granato in se z njo igral. Granata je eksplodirala in mu močno razmršila desnico. Z Dobrove so pripeljali 26-letnega delavca Jožeta Laznika, ki je padel s koleasa in si zlomil desnico. — Jakob Debevc, 55-letni delavec iz Ljubljane, je padel z lestve in si zlomil ključnico. — Ivan Setnik, 42-letni delavec z Dobrove, je imel včeraj karambol z nekim kolesarjem. Obležal je na cesti hudo ranjen na glavi. Rana je tako nevarna, da bo najbrže izgubil oko.

— **Ij Novi grobovi.** Za vedno je zapustila svoje ga. Hermina Stajerjeva, po rodu Besekova, soproga Stajerjeve državnih železnice v pokopju. Za njo žaluje soprog in dve hčeri. Pogreb pokojnice je bil v ponedeljek na pokopališču k Sv. Križu. — V visoki starosti 78 let je zatisnil oči znanstvenik dr. železnice v pok. G. Franjo Gajšperin. Pogreb pokojnika je bil v ponedeljek na pokopališču k Sv. Križu. — V visoki starosti je umrl železniški uradnik v pok. G. Ivan Reitz. Pogreb blagega pokojnika je bil v ponedeljek na pokopališču k Sv. Križu. — V cvetu mladosti je premil dijak VII. razreda I. drž. realne gimnazije v Ljubljani Gabriel Capuder. Zemске ostanke bodo prepeljali iz kapelice sv. Petra na Zalah v sredo ob 16. k Sv. Križu. — Pokojnim blag spomin, svojcem iskreno sožalje!

— **Ij Cestna dela na Vrtači.** Prijazni mestni okraj Vrtača je brez dvoma najbolj urejen v Ljubljani. Vse ceste so moderno tlakovane, hodniki za pešce pa asfaltirani. Pred nedavnim je bila tu dograjena velika trnadstropna stanovanjska hiša in zdaj pravkar dovršujejo okolici primeren zid, ki bo oklepal vrtove okrog hiše. Vrtača pa posvečajo tudi primerno pozornost. Na kanaliziranih cestah se se naredile številne razpoke, in prvi vrsti zaradi tega, ker je bil v zadnjem času velik del avtomobilskega prometa s Tržaške ceste usmerjen po Levstikovi ulici v središče mesta. Vse razpoke in podobne okvare so delavci mestne občine zalili s katroanom, tako da so vse ceste spet ravne in gladke kakor prej.

Iz Trebnjega

— **Brivnice ob ponedeljskih zaprtih.** Brivsko-frizerski odsek novomeškega združenja obrtnikov je sklenil s svojim osebnem kolektivno pogodbo, ki med drugim določa, da bodo ob ponedeljskih vsi brivsko-frizerski lokali zaprti. V primeru pa, da pade na torek kak zapovedan praznik, cerkveni ali državni, bodo brivnice v ponedeljek odprte, zaprte pa v sredo.

— **Cestna dela.** V območju nadzorniškega okoliša Trebnje se dovršuje pokrajinska cesta Tihoboj — Mirna. Propusti so bili izvršeni na cesti Velika Loka — Čatež in Pluska — Dobrnice. Pričeta pa so tudi dela na prestavitvi vzhodnega klanca pod pokrajinsko gospodinjstvo šolo na Mali Loki in bo po tem končanem delu čateška cesta, ki vodi na Čatež in Zaplaz končno v vseh odsekih izboljšana in zloglasnih čateških klancev, ki se je na njih pripetilo tudi nekaj smrtnih nesreč, ne bo več. V delovni program cestnega odbora pa je sprejeta predstavitev ceste mimo klanca na pokrajinski cesti Trebnje — Račje selo in bo končno izginil tudi račjselski klanec, ki je velika ovira za promet na tej prometni cesti.

— **Podružnica sadjarskega društva** obvešča članstvo in druge zainteresirane, da je pričela z gradnjo sadne sušilnice, ki bo zgrajena na občinskem zemljišču na Cviljah. Ker so gradbeni stroški veliki, se naprošajo vsi, ki se nameravajo posluževati sušilnice, da z izdatnimi prispevki pripomorejo, da bo še letos ta sadjarska naprava dograjena in izročena svojemu namenu.

— **Kontrola sodov.** Uredna kontrola sodov bo 15. in 16. septembra, na kar opozarjamo prizadete gostilničarje in vinske trgovce.

— **Na občini so uradne ure za stranke** samo od 8. do 12. ure. Popoldne se za stranke ne uraduje.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave ob 16, 18, 12 in 20. uri

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Romantična ljubljanska zgodba iz življenja umetnikov
Zadnji model
Camilla Mora, Aleksander Sved, Javor Pal
Samo še danes!

KINO UNION TELEFON 22-21
Senzacionalen film napete vsebine
Kapitan Furia
Victor Mc Lagen, Brian Aherne,
Film o heroju, neustrašenem borcu za pravico in svobodo. Film poln zabave, komičnih prizorov in krasnih posnetkov.

KINO MATICA TELEFON 22-41
Najnovejši glasilni vesele filmi!
Mati
Emma Gramatica, Beniamino Gigli,
To je film pretresljive vsebine in krasnega petja. Nudil vam bo nepozaben glasbeni užitek!

Radio Ljubljana

Torek, 9. septembra 1941-XX

12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Simfonična glasba. 13: Napoved časa — poročila v italijanski. 13.15: Komunikacija glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Orkester pod vodstvom mojstra Angelina. 14: poročila. 14.15: radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Sijanica: operna glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Prenos iz »Aule Magnae« sienne univerze: koncert v spomin Antona Valdivia. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pestra glasba. 20: Napoved časa in poročila v italijanski. 20.20: Komentarji k dnevnim dogodkom v slovenščini. 20.30: Lirična sezona EIAR-ja: Strauss: »Salome«. 22.10: Predavanje v slovenščini. 22.20: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Petralia. 22.45: Poročila v slovenščini.

Sreda, 10. septembra 1941-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lahka glasba. v presledku ob 8. napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Operna glasba. 13: Napoved časa. poročila v italijanski. 13.15: Komunikacija glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Vokalni kvartet Lumar in kmečki trio. 14: Poročila v italijanski. 14.15: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert violinista Karla Sancia ob spremljevanju prof. L. M. Skerjanc. 19: italijanski učni tečaj pod vodstvom prof. dr. Stanka Leba. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Nastop saksofonista Milosa Zihlerja. 20: Napoved časa. poročila v italijanski. 20.20: Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. 20.40: Orkestralna glasba pod vodstvom Angelina. 21.30: spevi in koračnice. 21.50: Vesti v slovenščini. 22: Italijanska glasba pod vodstvom Prata. 22.30: zabavna glasba. 22.45: Poročila v slovenščini.

Delo invalidskega sodišča v Ljubljani

»Vojni invalidi«, glasilo naših vojni invalidov, objavlja v svoji septembrski številki zanimive podatke o ogromnem delu invalidskega sodišča v Ljubljani.

Z invalidsko uredbo, ki je bila uveljavljena 1. aprila 1939, so bila ustanovljena okrožna kot invalidskega sodišča. Po prejšnjih invalidskih zakonih je obstajalo za naše kraje le eno in sicer kot prvostančno divizijsko sodišče. Zaradi tega so bili zbrani v Ljubljani spisi iz celotnega teritorija bivše dravske banovine. Ob ukazitvi bivše invalidske uredbe, ki je predpisala ustanovitev petih okrožnih kot invalidskih sodišč, je bilo v Ljubljani na invalidskem sodišču zbranih 22.936 invalidskih spisov, kar že pove dovolj kako ogromno delo je čakalo to sodišče. S tem ogromnim arhivom se je moralo sodišče večkrat seliti iz poslopja v poslopje.

Vso dediščino bivšega divizijskega invalidskega sodišča so prevzela nova okrožna invalidska sodišča. To je pa povzročilo mnogo zamudnega dela. Prepisati je bilo treba vsak posamezni invalidski akt, vpisati in sestaviti točne sezname spisov za posamezna okrožna invalidska sodišča. Vse to ogromno delo je bilo opravljeno brez vseh nedostatkov in v pravem času, tako da so okrožna invalidska sodišča lahko začela posloovati kmalu.

Okrožno invalidsko sodišče v Ljubljani je prevzelo ob bivšega divizijskega sodišča največji del spisov in sicer 6.934. Invalidska uredba iz leta 1939, je določala, da je moral sleherni, ki je mislil, da ima pravico do državne zaštite in pomoči, podati pisмено prijavo neposredno invalidskemu sodišču prve stopnje. Prijavitelj se je moral v 6 mesecih po uveljavitvi uredbe. Čeprav je bil rok za prijavitelje sorazmerno kratek, se je prijavi lo okrožnemu invalidskemu sodišču 9026 interesencev.

Okrožno invalidsko sodišče v Ljubljani je začelo takoj reševati tudi nove prijave, in sicer po vrstnem redu tako kakor so prihajale. Veliko večino prijav je bilo treba priključiti k starim invalidskim spisom, za ostale prijave so pa morali še zbirati dokazila in zaslisevati priče. Dostoj je bilo od teh prijav rešenih že 8.700. Rešiti bo treba še nekaj nad 300 invalidskih zadev. Med rešenimi spisi okrožnega invalidskega sodišča v Ljubljani jih je okrog 200, ki čakajo na odločitev vrhovnega invalidskega sodišča. Vsem prizadetim vojničarjem, ki čakajo na to rešitev, so bile izdane rešitve prvostopnega invalidskega sodišča, kar pa ne zadostuje za prejemanje invalidnine. Čim bo začelo posloovati invalidsko sodišče druge stopnje, bodo spisi lahko šele definitivno rešeni. Povsem nejasna usoda pa je tistih vojnih žrtev, ki so oddale svoje spise sodišču druge stopnje pred izbruhom vojne v Beograd. Teh spisov je okrog 300. Vsi ti prizadeti invalidi imajo že rešitev prve stopnje, a končna ureditve invalidskega vprašanja je odvisna od vrnitve teh spisov invalidskemu sodišču v Ljubljani.

Rože in glasba

Neki južnoameriški gojitelj cvetlic je odkril, da se je popje cvetlic, ki so bile v prostoru, v katerem je bil radijski aparat, hitreje razcvetelo kakor enako popje, ki je bilo v drugih, tih sobah. Nadaljnji poizkusi gojiteljev so to čudovito dejstvo potrdili. Možno je, da zvočni valovi izpodbujajo celice dotične cvetlice k hitrejšemu razvoju.

Obnovite naročnino!

Poslanstvo knjige

Ljudska knjigarna izdaja ob časa do časa »Vestnik«, v katerem priporoča svoje knjižne izdaje in druge knjige svoje prodajalnice. Urejuje te propagandne brošure pesnik in pisatelj Severin Sali in izpod njegovega peresa potekajo bržkone v avgustovi številki objavljene naslednje tehtne misli o poslanstvu knjige:

»V času usodnih dogodkov in sprememb, iz katerih se poraja nova oblika sveta, je vse zagonešno in mučno. V borbi narodov za materialno in duhovno eksistenco se zdi, ko da se je kultura iz svoje življenjske sfere dvignila v neko nejasno odmaknjenost, od koder, vsaj trenutno, nima blagodejnega vpliva na posameznika in človeški kolektiv. Toda to je le navidezen privid, ki se rad javi od mučnih pogledov v sja njostru truje misli. Človekova ustvarjalna moč, ki se v kulturi javlja, živi in deluje naprej, ker je nesmrtna in ne spada pod zakon individualnih umiranj. In iz zgodovine vemo, da se prav v takem času, kakor je naš, človekovo zanimanje za kulturne stvaritve in vrednote ne zmanjša, temveč ravno nasprotno: poveča. Kajti te vrednote poleg svojega blazilnega vpliva na um in srce pokažejo sedaj še svojo krepilno moč, da naše duhovno gledanje v tek stvari in dogodkov ostane mirno in čvrsto.

To je tudi čas, v katerem knjige dobe svojo polno veljavo. Ne kakršne koli knjige, temveč tiste, ki so res delo umetniške osebnosti in nam prav zato veliko povedo.

Ne tiste, ki so natiškan papir in spadajo med knjige le zato, ker imajo numerirane strani in razpleteno »zgodbo«, temveč tiste, ki nosijo v sebi živo umetniškovo besedo, ki služi človeku tudi takrat, ko jo bere za razvedrilo in odhiti.

Iz statistik javnih ljubljanskih knjižnic vidimo prav zadnje čase razveseljujo dejstvo. Namesto raznih avanturističnih, plehkih povesti in romanov s salonskimi škan-dali visoke družbe ljudje vse raje bere naše stare pisatelje zdravih nazorov, krepke sloga in klenega jezika: Jurčiča, Tavčarja, Kersnika, Levstika, Detelo, Trdnjo, Mencingerja, Cankarja, Finžgarja, Preglja, med novejšimi posebno Bevka. Ta statistika naših knjižnic jasno kaže, da se je naš človek spet zavedel, da je treba ceniti, kar je izvirno, domače.

Seveda s tem nočem reči, naj bi ne brali ali prevažali tuje leposlovne stvaritve, če tega vredne. Tudi to je za nas važno in potrebno.

Toda ne le najvažnejše in najpotrebnejše, ampak naravnost nujno in prvo za nas je, brati in spoznati to, kar so v našem jeziku napisali naši veliki pisatelji in pesniki. Ker je to del naše kulture, izraz naše žive ustvarjalne tvornosti in nas samih.

Naj se naš rod zaveda poslanstva in vrednot slovenske knjige ter naj ji bo zvest bralec in dober tovariš, da mu bodo dobre in zveste tudi one.

Kavarniški natakariji so zadovoljni z novo ureditvijo napitnine

Ljubljana 7. septembra

Dne 14. julija je bil uveljavljen novi maksimalni cenik živih in restavracij, kavar-nah in hotelih v Ljubljanski pokrajini. Novi cenik je vseboval tudi važno določbo, s katero so bile odpravljene prostovoljne napitnine in uvedeni točno določeni pribitki na račune gostov v korist postrežnega osebja: v restavracijah 10%, v kavnarnah 15% in v hotelih 10%. Fiksirana napitnina je bila novost zlasti za kavarne, dočim je bila po restavracijah po večini uvedena že prej.

Ker je uredba od 14. julija rešila vprašanje samo načelno in ni bilo določena nič podobnega glede razdelitve 15% pribitka v kavnarnah, so bila potrebna med delodajalci in delojemalci pogajanja pri katerih se je kmalu našla osnova za soglasje. Dogovor med »Združenjem gostinskih podjetij« in »Zvezo gostinskih nameščencev v Ljubljani« glede razdelitve pribitkov med kavarniške osebe je stopil v veljavo 1. septembra in vsebuje naslednjih pet točk:

Dogovor velja za vse kavarniške obrate na področju Združenja gostinskih podjetij v Ljubljani.

Nagrada se razdeli med postrežno osebo za nazaj po sledetci lestvici: vsakemu plačilnemu natakariju pripade 8, natakariju do-nasledcu 5 in vajuenu pol osnovne enote. Poleg 15% nagrade pripada kavarniškem osebju, zaposlenemu pri postrežbi gostov še: minimalna mezda, povišana po uredbi Visokega Komisarja z dne 4. julija, od ka-tere pa se odbije 30 odstotkov na račun prejete postrežnine. Hrano v naravi se sme zaračunati v višini predpisani o minimal-nih mezdah. Drugemu osebju v kavnarnah pripada minimalna mezda s poviškom od 4. julija.

Iz časov prvih radijskih aparatov

Danes je že skoraj v vsaki hiši v mestu sprejemni radijski aparat in kjer je na raz-položno elektrika, se je razširil že daleč na kmete. Na ta čudež novega veka, ki nam z enim samim obratom gumba prinese naj-lepšo glasbo ali najnovejša poročila, smo se tako navadili, da ga imamo že za nujno se-stavino sodobnega življenja, čeprav je šele 15 let, kar je bil izdelan prvi.

Leta 1925 so bili v laboratorijih tvornice radijskih aparatov Telefunken zbrani nekateri inženjerji, ki so si z zanimanjem in vidno razburjenostjo ogledovali majhno črno škaflo, postavljeno na mizi poleg ve-likega zvočnika. V hipu se je, ko je eden med njimi zavrtel gumb na škaflici, iz zvoč-nika oglasilo petje in nato orkestralna gla-sba. Snažilica, ki je prihajala v prostore vsa-ko jutro, je bila tisto jutro slučajno poza-bila v laboratoriju metlo in je prišla po njo prav v trenutku, ko se je oglasil zvočnik. Ko je zaslislala glasove, je bila tako zbe-gana, da je prebledela; nato pa je zbežala in se drla na vse grlo: »Carovnja, Carovnja! Izvabili so glasbo iz škafle za piske-to«. Aparat, o katerem pišemo, je bil »Areol-lette«, prvi, ki ga je zgradila tvornica Telefunken. Res jih je bilo že prej nekaj na prodaj, vendar so bili zelo dragi. »Areol-lette« je bil prvi serijski izdelek, ki je prišel na trg že po močno znižani ceni.

Starodavne izkopanine

V Bernu, glavnem mestu Švice, so izkopali dva dragocena mozaika iz dobe rimskega imperija v starem velku. Strokovnjaki me-nijo, da izvirata iz prvega stoletja po Kri-stusu in da predstavljata dve morskii božan-stvi. Mozaika so našli med ruševinami sta-rega rimljanskega mesta.

GLOBOK KES

Kmet je priznal pri spovedi, da je ukra-del sosedu prašiča. »Zelo me peče vest«, je dejal, »in prosim za nasvet, kaj naj storim.«

Župnik je nekaj časa razmišljal, potem je pa vprašal: »Koliko je bil prašič vreden?«

»Sedem tolarjev«, je odgovoril kmet. »Dobro, dragi vernik, prinesi mi jutri sedem tolarjev, da jih bom izročil okra-denemu.«

Naslednje jutro je prinesel skesani kmet denar in naštel na mizo 21 tolarjev.

»Kaj pa pomeni to? Saj sem ti rekel prinesiti samo 7 tolarjev.«

»Da, gospod župnik«, je dejal kmet, »ta-ko poceni še nisem nikdar prišel do no-benege prašiča, zato sem po noči še dva ukradel.«

STROJEPISNI

POUK

Večerni tečaj. Oddel-ki od 6. ure zvečer dalje za začetnike in izveščance. Pouk tudi po diktatu. Novi teča-ji se prično 15. sep-tembra. — Vpisovanje dnevno.

Christofor učni zavod,

Ljubljana, Domobran-ska cesta 15 (telefon at. 43-82) 1490

Makulatur-ni papir

prodaja uprava »Sloven-skega Naroda«, Ljub-ljana, Pucničjeva ul. 5

POHISTVO

po naročilu in vse vr-ste stolov izdelujem. Politiram oprave in izvršujem vsa popra-vila najceneje. — Jo-sip Zorman, Ljublja-na, Breg 14. 1063

NUOVA COMMERCIALE DOLCIARIA

Trieste, Via Torrelbanca 27, tel. 44-67

desidera allacciare relazioni commerciali con primarie ditte grossiste in biscotti, caramelle, marmellate e pro-fumerie.

želi navezati trgov-ske stike z vodilni-mi grossisti piško-tov, karamel, mezg in parfemov.

MOSTRA NAZIONALE DELLA RADIO NACIOnALNA RADIJSKA RAZSTAVA

Dal 6 al 14 settembre 1941-XX
Od 6. do 14. septembra 1941-XX

MILANO

Palazzo dell'Esposizione Permanente
Via Principe Umberto 32

Družina mesečnikov

Ugotovitev dosedanjih preiskav o tej čudni, še vedno nepojasneni bolezni

Pred časom se je zgodilo v Parizu, da je profesor, dekan filozofske fakultete na Sorbonni odkril v svetli mesečni noči, da je vsa njegova družina, on sam, njegova žena in štiri otroci, mesečna. Družina se je znašla okoli tretje ure zjutraj v nočnih srajah, sedeča okoli mize za kavo. Ena izmed profesorovih hčera je pri vstajanju zadela ob težek stol, ki je pri padcu prevrnil veliko zrcalo. Ropot je prebudil vso družino in tako popolnoma slučajno odkril njihovo skupno bolezen.

Vseh šest oseb se je nato podalo v zdravljenje. Učenjak, ki je izhajal iz družine mesečnikov, je poročil sestričnici in tako so bili tudi vsi štiri otroci obremenjeni z mesečnostjo.

Mesečnost je za medicinsko znanost še vedno uganika. Po raziskavah številnih primerov se je ugotovilo, da je zmotno med ljudmi zelo razširjeno mnenje, da je mogoče mesečnike, ki v svojem stanju često izvedejo najtežje plezarije, zbuditi s klincem ali z osvetlitvijo. Prav tako ni nevarno, če jih v njihovem nočnem sprehodu nagovorimo. Opazovanja so nasprotno dokazala, da so se ponesrečili vztrajni poskusi zbuditi, celo ko je nastal nenadoma velik ropot, za katerega najkonec ni bilo zadostoval človeški glas. Pokazalo se je, da nasprotno, da mesečniki reagirajo mnogo bolj na mraz kakor na svetlobo in dražljaje zvoka. Često jih lahko zbudimo, če jim položimo pred posteljo mokro preprogo ali pa z vo-

do napolnjeno posodo za umivanje nog. Vrsta poskusov je dala prav zanimive ugotovitve o tej bolezni. Nekemu bolniku, ki je stalno zapušal posteljo na levi strani, so postavili na to stran posodo, napolnjeno z mirzo vodo. Tri noči zaporedoma se je mesečnik na ta način zbudil v trenutku, ko je hotel zapustiti posteljo. V četrty noči pa je instinktivno in ne da bi se tega zavedal, zabil svoje nočno potovanje na desni strani postelje, kjer ni bilo nobene ovire.

Psihološko je čudovito navado mesečnosti težko razjasniti. Po najnovejših raziskavah ločimo tri vrste mesečnikov. V prvi skupini je mesečnost spremljevalna okolnost težje bolezni, kakor n. pr. božjasti, ki se zelo pogosto pojavlja predvsem pri mladostnikih. V drugo skupino se uvrščajo ljudje, ki so duševno in telesno docela normalni, so pa obremenjeni z mesečnostjo, katere ni mogoče razjasniti, od kod izvira. V to skupino spada tudi v uvodu omenjeni primer pariškega univerzitetnega profesorja. Mesečnost v tem primeru ni posledica posebne duševne strukture ali pa telesnega obolenja, temveč nastopa kot samostojen pojav in je mnogokrat dedna. Največjo skupino mesečnikov tvorijo ljudje posebne duševne strukture, katerih duševno ravnanje ni docela v redu, ne da bi bili zaradi tega duševno bolni.

Mesečnost spada torej še vedno med nerazrešene probleme zdravniške vede.

Gospodarske težkoče Argentine

Argentinsko gospodarstvo se je zaradi evropske vojne znašlo v hudi stiski. Argentina je bila v veliki meri odvisna od svojega velikega izvoza v Evropo. Ko so bile Argentini zaprte poti na evropska tržišča, je začelo zlasti njeno kmetijstvo v veliko krizo, kakršne še ne pomnijo. Pomagati so si skušali vsaj s tem, da bi Zedinjene države prevzele čim več argentinskega blaga. Trgovinska pogajanja pa niso bila posebno uspešna, tako da bo zunanja trgovina med obema državama razmeroma slaba. Zedinjene države zahtevajo v nadomestilo, naj bi Argentina znižala vse carine za ameriško blago, na kar pa Argentina ne pristane. Mogoča je le omejena izmenjava blaga med obema državama tudi zaradi tega, ker se Argentina in Zedinjene države gospodarsko ne izpolnjujejo ter celo druga drugo na mnogih krajih konkurirata. Kljub temu si Argentina prizadeva povečati izvoz vsaj nekaterih izdelkov in pridelkov v Severno Ameriko.

Argentinsko kmetijstvo se mora po izbruhu vojne preusmerjati, vendar pa ne nameravajo še bolj omejevati obdelane površine, posejane z žitom. Do konca leto-

šnjega leta bo mogoče izvoziti in porabiti le približno polovico za izvoz namenjenih zalog pšenice. Ostalo polovico, približno poldrugi milijon ton, bodo vskladili kot državno zalogo za porabo do prihodnjega leta, tako da bodo lahko vsi žetev prihodnjega leta namenili za izvoz. Zaloge koruze znašajo 8,8 milijona ton. Mnogo koruze bodo porabili za kurivo, kljub temu jim je bo pa še ostalo nekaj milijonov ton. Nekoliko se je povečal izvoz mesa, ki so ga izvozili od septembra lani do avgusta letos okrog 150.000 ton, kar je približno 70 tisoč ton več kakor znaša povprečje zadnjih petih let. Zaradi tega so tudi narasle cene na domačem trgu, tako da je morala vlada že uvesti nadzor nad cenami.

Po uradnih statističnih podatkih je izvozila Argentina v prvem polletju letos za 733 milijonov pezet blaga proti 925 milijonem pezet lani v enakem razdobju. Izvoz se je zmanjšal za 30%, uvoz pa celo za 39%. Zedinjene države so kupile v prvem polletju letos za 260 milijonov pezet argentinskega blaga, izvozile so pa v Argentino le za 90 milijonov pezet svojih produktov.

120 letnica rojstva nemškega učenjaka

Pred 120 leti se je rodil eden največjih nemških učenjakov, znameniti fizik Hermann von Helmholtz. Na očetov nasvet se je Helmholtz posvetil študiju medicine. V vojaškem zdravstvenem zavodu Friderika Viljema je zbudil pozornost svojega učitelja, znanega fiziologa Müllerja in se je na njegovo pobudo lotil z izredno vneto študijo fizioloških ved, matematike in fizike. Postal je na vseh teh področjih mojster svoje dobe. Najbolj je obogatel s svojim delom fiziološko fiziko. Ni verjel v slučajna odkritja, temveč le v logiko razuma. Med prvimi njegovimi ugotovitvami je ona o bistvu toplote. Po zmotnih težah prejšnjih dob so si predstavljali toploto kot snov, ki prehaja s telesa na telo. To teorijo je Helmholtz povsem izpodbil. Dandanes ve skoraj vsi znanstveniki, da sta delo in toplota v načelu le dve obliki ene in iste energije. Malo kdo se pa seveda zaveda, koliko podrobneje matematičnega in fizikalnega dela je bila treba, da je znanost prodrla do tega spoznanja.

Epohalno je Helmholtzovo delo tudi s področja fizikalne akustike in optike. Helmholtzov resonator pozna vsak študent. Helmholtz je bil tisti, ki je položil znanstvene temelje raziskovanju o jakosti zvoka godbenih instrumentov, on je odkril teorijo sestave tonov, pojasnil je disonanco in konsonanco in pečal se je s proučevanjem bistva nihanja zvoka.

Tudi zlošolski optiki je Helmholtz položil trdne temelje. Zdravljenje oči je bilo prepuščeno ves stari in srednji vek neizkušnim in često brezvestnim pustolovcem. Šele v novejši dobi je dobilo zdravljenje oči znanstvene osnove po zaslugi Helmholtzovega dela.

Ponoven polet v stratosfero

Ing. E. Olivero, Italijan, ki živi v Buenos Airesu, je izdelal načrt posebnega stratosfernega balona; z njim namerava doseči višino 30 km. Za balon so porabili 22.000 m gumirane svile. Kako velik je balon, sprevidimo že po tem, da njegova prostornina znaša 124.790 kub. m. Zanj bodo potrebovali 4500 kub. m volika. Pilot in opazovalec bosta imela prostor v posebni kabini, ki ima obliko krogle s premerom 2,5 m. Opremljena bosta dobro z instrumenti; v kabini bo tudi radio. Kabina bo med poletom hermetično zaprta in posebna priprava bo dovajala neprestano svež zrak. Gonilna bo opremljena s posebnim padalom, ki bo nudilo letalcema zanesljivo rešitev, če bi balon razneslo. Polet pripravljajo pri San Rafaelu v Južni Ameriki, kjer so podnebni pogoji za to posebno ugodni.

355 gledališč v Nemčiji

O nemških statistikah je bilo v gledališki sezoni 1940-41 v Veliki Nemčiji 355 gledališč s skupno 300.000 mesti. Razen tega je bilo še 142 gledališč na prostem z 260.000 mesti. Prišteti moramo pa še 175 potujočih gledališč, od katerih jih pripada doberšen del znani organizaciji »Kraft durch Freude«. V Berlinu odpade na 10.000 prebivalcev 82 gledaliških sedežev in stojišč, na Bavarskem 29, na Saškem 42, v Vzhodni Prusiji 11 itd. Nad polovico gledališč je v državnih rokah.

PRESNETE ŽENSKÉ

— Avgusta, ali mi moreš povedati, kam sem založil svoje naočnike?
— Nimam pojma, Gustel.
— Kako strašno je to, da so ženske tako pezebljive.

— Saj sem vam že povedal, da imam važne razloge, da se ne vrnem v svoje stanovanje, — je odgovoril osorno.
— Da, bojite se.
— Že mogoče...
— Ali bi se bali recimo mene?

To vprašanje, zastavljeno nenadoma — priznam, da tudi nekoliko neprevidno, — je Manzana osupnilo. Srečo me je pogledal, stisnil zobe in odgovoril srdito žarečih oči:

— Ne bo se vam posrečilo ujeti me v past, dragi moj!

— Kaj ste znoreli?

— Vem, kaj govorim...

— Ne razumem vas...

— Jaz pa razumem in to zadostuje.

Vrgel je proč ogorek cigare, zamrmral nekaj nerazumljivih besed in se naglo obrnil v nasprotno smer.

— Ah, dobro, — sem dejal, — življenje z vami bo prijetno, če ostanete tako svojeglavi. Nimate pa nobenega vzroka biti nezadovoljni. Pred dvema dneva ste bili še reven kakor cerkevna miš in mislili ste na samomor, pa sem se nenadoma pojavil jaz, da bi vam ponudil demant...

— Demant, ki se ga ne bova nikoli odkrižala!

— Gotovo bi bilo tako, če bi ga hoteli spraviti v promet vi sami. V tem primeru bi res lahko umrla od lakote. K sreči sem pa jaz tu.

Manzana je zamahnil z roko.

Zanimivosti iz gospodarskega življenja

Svobodne zavarovalnice v Italiji

Leta 1940, je delovalo v Italiji razen Narodnega zavarovalnega zavoda še 119 zavarovalnic, med njimi 87 domačih in 32 tujih. Zavarovalnice so se delile tako: 66 je bilo delniških družb, 5 zadrug in 16 samopomoči. Zavarovalnice so opravljale vse zavarovalne posle, bodisi neposredno ali preko pozavarovanja pri domačih zavarovalnih podjetjih pri Narodnem zavarovalnem zavodu.

Vedno večje pridelovanje fižola v Italiji

Med raznimi kmetijskimi pridelki napreduje zadnja leta zlasti zelo pridelovanje fižola. Po podatkih agencije Agit so pridelali v Italiji leta 1938 402.000 stotov luštenega fižola, predlanskim 1.431.000 stotov in lani nad 1.925.000 stotov. Porast produkcije ne gre le na račun večje obdelane površine, temveč predvsem na račun izboljšanja pridelovanja. Povprečni donos na hektar se je znatno povečal. Leta 1938 so pridelali na hektar 2,8 stota fižola, predlanskim pa že 2,9 stota. Največji donos je znašal celo 7,7 stota v posameznih pokrajinah Ligurije in Sardinije. Letos so še posebno intenzivno obdelovali zemljo in obeta se tudi dober pridelek fižola. Računajo, da bodo pridelali nad dva milijona stotov fižola, te izredno važne hrane.

Rim na prvem mestu po količini pitne vode

Kakor poroča agencija »L'Eco di Roma« je Rim na prvem mestu med italijanskimi mesti po porabi pitne vode. Rimski vodovod daje na dan 455.000 m³ vode, kar znaša na prebivalca 350 litrov na dan. V drugih večjih mestih odpade na prebivalca 200 litrov pitne vode.

Produkcija italijanskih premovalnikov

Vojna ni zavrla dela v italijanskih premovalnikih, temveč ga je celo pospešila. Produkcija je povečana v vseh premovalnikih, ki producirajo črni in rjavi premog. Po podatkih agencije Agit so produ-

Veste, kaj so „mazdanci“?

Pokret, soroden vegetarianskemu — Moderniziranje naukov stare perzijske vere — Kaj in kako naj jemo

Začetnik mazdanskega gibanja je Perzijski dr. Omar Hanš. Zdej je gibanje razširjeno že skoraj po vsem svetu. Vegetarianci in mazdanci so si v nekem pogledu podobni. Kakor pa imajo vegetarianci svoje nasprotnike, tako se marsikdo posmehuje tudi mazdancem. Vendar pa je nekaj dobrega najbrž v tem ali onem gibanju, samo proučiti ga je še treba dovolj nepristransko. Pripadniki mazdanskega gibanja so sprejeli svoje čudno ime od Ahure Mazde, ki je bil najvišje božansko bitje v Avesti, nekakšnem svetem pismu stare Perzije. Ahura Mazda je bil bog dobrega in luči ter se je stalno bojeval z bogom teme in zla Ahrimanom. Po stari perzijski veri se je moral človek stalno očistevati, ne le z dobrimi mislimi, besedami in dejanji, temveč tudi s posebno hrano. Od drugih ver se je razlikovala tudi v tem, da ni predpisovala postov. Učila je celo, da se je treba postov varovati, češ da se lahko samo čvrst organizem upira vsemu zlu in da lahko le močan človek opravi la dobro dela.

Pristajši mazdanskega gibanja so seveda stare nauke močno preokrojili. Čeprav ne predpisujejo postov, vendar se zavzemajo za čim večjo zmrznost v jedi in pijači. Priporočajo sicer, naj človek je, kadar je lačen, vendar trdi, da je za odrasle dovolj jesti dvakrat na dan. Prvič ne jedo zjutraj, temveč šele opoldne in še tedaj zelo skromno. Drugič jedo zvečer, toda večerja je mnogo izdatnejša od kosila. Otrokom dovoljujejo jesti večkrat na dan, tako dojenčkom osemkrat, od 2 do 6 let starim šestkrat in onim od 6 do 12 let petkrat, drugi mlajši pa smejo jesti, dokler povsem ne odrastejo, po trikrat na dan.

Mazdanci iščejo svoje pristaje predvsem med duševnimi delavci. Pripravi so namreč, da je mogoče s posebno izbiro hrane povečati duševne sposobnosti in duševno storilnost človeka. Hrane pripisujejo še mnogo več, trde celo, da lahko učinkuje tudi na popllemenitev rase.

Mazdanci se drže stare kmečke tradicije, da se je treba ravnati po letnih časih tudi pri hrani. To se pravi: jej to, kar ti daje dotična letna doba. Ta njihov nauk budi pozornost zlasti dandanes, kaj bi se človek vrnil k naravi in živel z njo v harmoničnem soglasju. Meščani se lahko v tem pogledu približajo naravi najlažje poleti, in verjet-

no je, da bi mazdanska dieta koristila njihovemu zdravju.

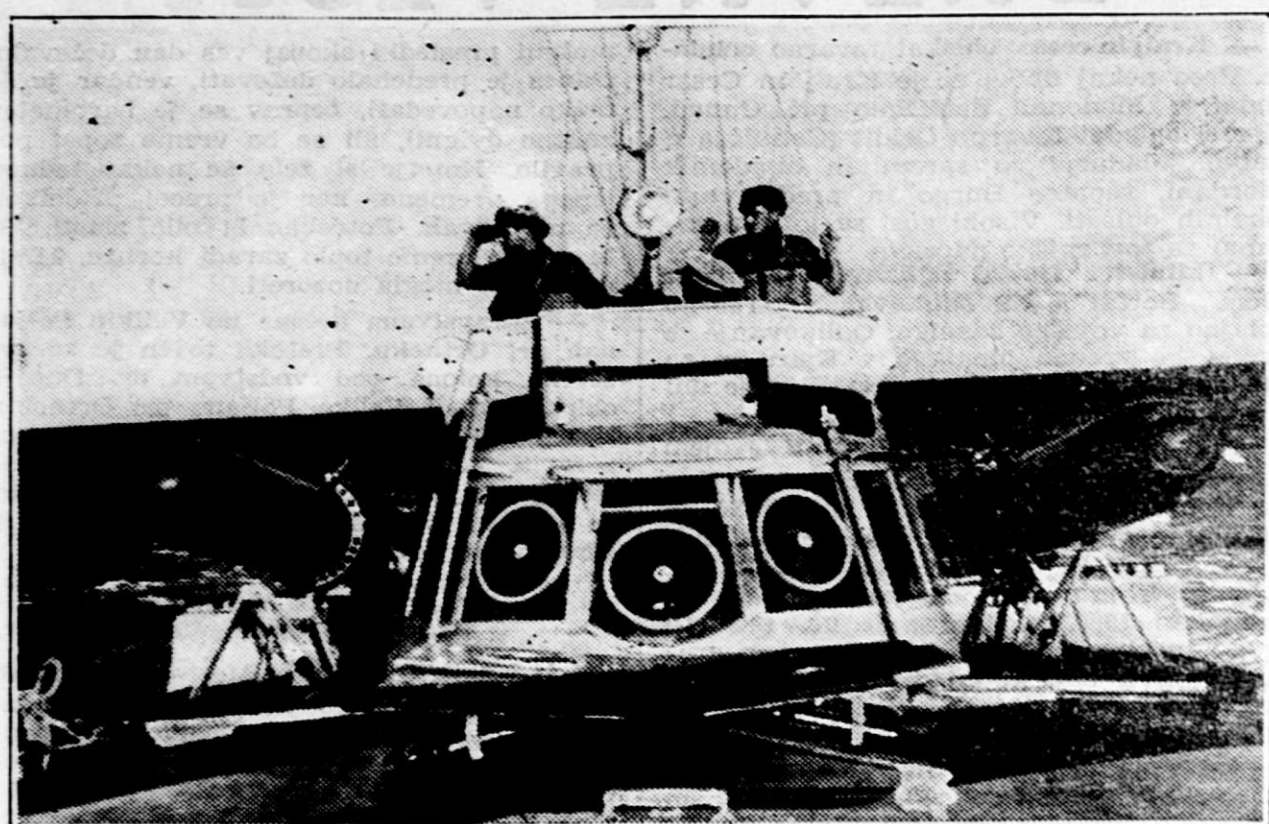
Pri predpisih mazdancev, kaj je treba jesti, je pa treba seveda upoštevati, da njihovo gibanje živi iz vroče dežele, kjer se prebivalstvo hrani že zaradi podnebja predvsem z vegetariansko hrano. Ta hrana je prilagojena zahtevam ljudi, ki delajo v veliki vročini na prostem. Razumljivo je, da se ljudje drugod ne morejo povsem ravnati po predpisih in jedilnikih mazdancev, četudi priznavajo njihov nauk. Vendar vas bo nekoliko zanimalo, kaj n. pr. priporočajo za poletne jedilnike. Svetujejo, naj bi se v vročih poletnih mesecih kolikor mogoče izogibali močne hrane in s tem mislijo na kruh, jajca in sir ter jedilnike čim bolj prilagodili lahki hrani tropičnih dežel. Zato priporočajo razen riža, ki mu pri nas ustreza tudi krompir, v glavnem surovo hrano, zlasti zelenjavo in sadje. Priporočajo tudi uživanje surovega korenja. Nadalje priporočajo v lastnem soku dušeno zelenjavo, zabeljeno z maslom, kakor n. pr. grah z meto, stročji fižol s kaduljo, karotko z janežem, krompir s koprom, peso s kumino, buče z gorčičnim semenom, beluše s timinijanom in podobno. Glavnote solato pripravljajo v vročih poletnih mesecih s česnom, pozneje pa jo mešajo z zeleno papriko. Karotko servirajo s kumino ali janežem.

Če uživamo sadje, nas svare, naj nikdar ne pijemo vode. Poleti ne priporočajo mleka, vendar pa maslo za zabelo. Enc najvažnejših navodil, ki velja za vse letne dobe in vsak mazdanski jedilnik je to, da je treba vsako hrano zelo dobro prežvečati, jesti zelo počasi in v dobrem razpoloženju.

Ženske kot planinski vodniki

Težavnemu in odgovornemu poklicu gorskih vodnikov so se doslej posvečali brez izjeme edinele moški. Nemško planinsko društvo pa je v preteklem poletju organiziralo poseben tečaj tudi za ženske, ki bi hotele voditi turiste po planinah. Tečaj je bil razdeljen v oddelek za plezanje, oddelek za hojo po ledu in ledenikih, kot dopolnilo obema pa je služil teoretični del. Vsekakor bo zanimivo izvedeti, kako so se ženske obnesle v tem napornem poklicu.

In guardia sul mare — Straža na morju

Un MAS pronto a sferrare l'attacco contro il nemico — Brzi torpedni čoln, pripravljen na napad proti sovražniku

cirali italijanski premovalniki v letih 1930 do 1934 letno po 716.000 ton. Leta 1935, je produkcija presegala že milijon ton, predlanskim pa je znašala že 3.125.000 ton. Računajo, da je lani že presegla 4 milijone ton.

Produkcija tobaka v Bolgariji podvojena

Kakor poroča agencija Agit, bo Bolgarija polet, po priključitvi Macedonije pridelovala dvakrat več tobaka. Obdelana površina bo znašala okrog 10.000 ha in pridelali bodo na leto približno 100.000 ton tobaka, tako da se bo Bolgarija uvrstila med prve pridelovalce tobaka v Evropi.

Nenavadna oporoka

Med številnimi nenavadnimi oporokami zasluži posebno zanimanje tudi oporoka nekega moža iz Haute Saône. Mož je zapustil svojemu rojstnemu kraju svoje posvetlo. Določil je vse premoženje za lepoto nagrado, ki bi jo naj mesto podelilo lepotic ali krasotcu ne glede na narodno pripadnost, z edino izjemo, da ne sme nagrade prejeti Rus. Nagrada morajo odlikovati naslednje lepote značilnosti: imeti mora najrajšeji in najtanjši nos, rdečkasto plave lase, roko s kratkim podlehajem in nadlehtjem, a z dolgimi prsti in črne obrvi. Če bi ne našli nikogar, ki bi se približal temu lepotnemu idealu, naj nagrado podeli tistemu, ki bo najbolj podoben temu opisu. Vsekakor pa mora imeti rdečkaste lase in brke, če je možki. Nagrada ne sme biti izplačana, dokler se izbraneec ne poroči in dokler nima otrok. Če ostanee nagradenec samski ali če ne bo imel v zakonu otrok, mu ostane samo lepota naslov brez denarja.

Kaj utruja strojepisko

Kakor se čudno sliši, je vendarle res, da utruja strojepisko manj tipkanje na stroj, nego poslušanje, ko ji kdo narekuje, ozioroma ji čita besedilo. Meritve dihanja pri strojepiskah so dokazale, da je bilo tudi pri izurjenih moških dihanje za tretjino počasnejše od običajnega, kakor hitro so morale pri pisanju paziti na narekovanje ali pa jih je kdo motil z vprašanji ali nagovori. Tudi pri pisanju po stenografični predlogi je prišlo do lažjih sprememb v dihanju, ako ni pisala strojepiska »slep«, temveč je morala vedno menjaje obračati oči na predlogo in na stroj.

V vseh primerih je bilo pisanje na stroj kot tako najmanj naporno. Strojepisko utrudita mnogo bolj kakor tipkanje na poslušanje dikta, posebno če ni dovolj jasen in gladek, in pa čitanje predloge, posebno če je slabo čitljiva. Mnogo bolj od prstov delajo pri njej usesa ali oči in ta predvsem povzročajo njeno utrujenost.

Testenine prinašajo srečo

Japonska ljudska vera pripisuje srečo pomeni testeninam, ki jih izdelujejo na Japonskem v obliki, podobni našim makaronom, in jih imenujejo »udome« ali »sobae«. Če človek uživa veliko testenin, bo živel po tej japonski veri mnogo let, posebno če, če so testenine zelo dolge, ker pomeni to »dolgo življenje«. Ta vraža gre tako daleč, da ob določenih praznikih na Japonskem uživajo samo testenine, da bi živeli dlje časa.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

KDO JE PESIMIST?

Pesimist je človek, ki je le tedaj zadovoljen, če je nesrečen, in še tedaj je stabe volje.

NEUSPEŠNO NADOMESTILO

Jožek in Franček sedita v kavarni, pa vpraša Franček Jožka: Mi moreš posoditi vžigalico?

— Ne, pač pa ti lahko dam vžigalnik.

— Ah, ti si pa res neumen.

— Zakaj pa takoj neumen?

— Nekaj mi je prišlo v volti zob. Tega vendar ne morem potegniti ven z vžigalnikom.

— Ah, še to? — je dejal osorno. — Najbrž se bojiš, da bi ne pobegnil.

— Človek ne more nikoli vedeti, dragi moj...

— Primitve me pod levo, ne pa pod desno roko.

— Ah!

— Da, za to imam svoje razloge.

— Kakor želite, dragi moj... ena roka ali druga, to ni važno.

Manzana je skomignil z rameni in opazil sem, da je od tistega trenutka neprestano tiščal desnico na prsi. Najbrž se je bal, da bi jaz ne poskusil polastiti se »najinega« demanta. Mislim sem že na to, pa sem spoznal, da bi se mi ta načrt ne posrečil.

Ljudje, ki so naju videli hoditi roko pod roko, gotovo niso pomislili na to, da tako bratsko povezana človeka čakata samo na priložnost, da bi mogla planiti drug na drugega.

Na tihem sem se veselil Manzanove jeze in v bodočnost sem zrl že z manjšo mero vznemirjenja. Manzana je bil zdaj moj ujetnik in to ga je strašno jezilo.

Ta mož je bil gotovo pravi izsiljevalec. K sreči naključje kaj rado poskrbi, da se obrne vse prav. Ko sva korakala po Londonski ulici, mi je Manzana nenadoma dejal:

— Zakaj me prav za prav vodite na kolodvor Saint-Lazare? Navadno se odtod odpelje v Anglijo s Severnega kolodvora. Pot preko Calaisa je mnogo krajša.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman.

Ali je res imel namen popihati jo tako kakor Edita. Mislim, da ni bilo tako, toda veselilo me je, poučiti ga malo.

Zaenkrat sem ga imel v svojih rokah. Vse prednosti so bile na moji strani in moral sem jih obdržati do konca te afere.

Bilo je okrog treh, ko sva zapustila gostilno. Kaj naj počneva do odhoda vlaka proti Londonu?

Manzana, ki ga ni nič kaj mikalo sprehajati se po ulicah, je že govoril, da bi se zatekla kam v pivnico. Komaj sem ga pregovoril, da je šel z menoj na zunanje bulvarje... pod pretvezo, da se moram nadihati svežega zraka.

Gredoč sva kramljala ali bolje rečeno govoril sem samo jaz, kajti Manzana nikakor ni bil zgovoren. Postal je bil mračen in žvečil je ogorek cigare. Očividno je mislil na svoj samokres, s katerim me je hotel krotiti po svoji volji.

— Glejte, — sem mu dejal, — dva koraka sva od vašega stanovanja... Zakaj bi ne počakala v njem do obeda? Zunaj je mraz, in kovčeg, ki ga nosim, me reže v roko.

21

— Saj sem vam že povedal, da imam važne razloge, da se ne vrnem v svoje stanovanje, — je odgovoril osorno.

— Da, bojite se.

— Že mogoče...

— Ali bi se bali recimo mene?

To vprašanje, zastavljeno nenadoma — priznam, da tudi nekoliko neprevidno, — je Manzana osupnilo. Srečo me je pogledal, stisnil zobe in odgovoril srdito žarečih oči:

— Ne bo se vam posrečilo ujeti me v past, dragi moj!

— Kaj ste znoreli?

— Vem, kaj govorim...

— Ne razumem vas...

— Jaz pa razumem in to zadostuje.

Vrgel je proč ogorek cigare, zamrmral nekaj nerazumljivih besed in se naglo obrnil v nasprotno smer.

— Ah, dobro, — sem dejal, — življenje z vami bo prijetno, če ostanete tako svojeglavi. Nimate pa nobenega vzroka biti nezadovoljni. Pred dvema dneva ste bili še reven kakor cerkevna miš in mislili ste na samomor, pa sem se nenadoma pojavil jaz, da bi vam ponudil demant...

— Demant, ki se ga ne bova nikoli odkrižala!

— Gotovo bi bilo tako, če bi ga hoteli spraviti v promet vi sami. V tem primeru bi res lahko umrla od lakote. K sreči sem pa jaz tu.

Manzana je zamahnil z roko.

— Torej vi mislite, da se boste vedno izprehajali z Regentom v svojem žepu, — sem dejal.

— Bojim se tega.

— Manzana, vi niste pri zdravi pameti. Če ima namreč sploh kdo v tej aferi pravico pritoževati se, sem to jaz. Jaz sem vam prinesel veliko premoženje, jaz sem pristal na to, da si pravično razdeliva sadove mojega dela in namesto da bi mi bili hvaležni, da bi se mi vrgli v naročje, se delate kakor da imate pred seboj sovražnika. Vidim, da je res umesten izrek, da ta prokleti denar razdvoji vedno najboljše prijatelje.

— Ne pridigujte kakor apostol, kaj mislite, da nisem uganil ozadja vašega mnenja? Kaj me smatrate za tepeca?

— Podtikate mi čustva, ki so mi tuja, dragi moj. Zagotavljam vas, da je tako. Sklenil sem z vami pogodbo in pripravljen sem izpolniti svoje obveznosti.

— Da, — je siknil Manzana, — s samokresom v roki.

— Kaj hočete reči?

— Saj veste to prav tako dobro kakor jaz!

— Na stransko pot zavijate, dragi moj.

— Zares...